

Opgave 1 Een eigentijdse aanpak van straatoverlast en jeugdcriminaliteit

tekst 1

Meer gevoel voor de reljeugd

De strikte aanpak die ‘zero tolerance’ heet, werkt op jongeren in probleebuurtten alleen maar averechts, stellen drie criminologen.

5 **Pleidooi voor een ‘sensitieve’ (gevoelige) benadering.**

**Door onze redacteur
MARGRIET OOSTVEEN**

10 ROTTERDAM, 7 AUG. De laatste keer was het de Utrechtse korpschef L. Vogelzang, die in mei nog pleitte voor een harde aanpak van Marokkaanse probleemjongeren in de stad. Die moesten voortaan maar berecht worden volgens het strafrecht voor volwassenen. Want, zei Vogelzang erbij: “In de Marokkaanse cultuur maakt een harde
15 aanpak indruk.”

Vogelzangs uitspraak was niet zo heel opzienbarend in het licht van de roep om een ‘harde aanpak’ die de laatste jaren alom
20 steeds sterker werd. Maar nu lijkt een onderzoek dat drie Groningse criminologen in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken deden, dat tij te willen keren. *Zero tolerance* werkt in probleem-
25 buurten averechts, stellen zij. Een harde aanpak van probleemjongeren vergroot de kans op escalatie. De politie moet daarom volgens de onderzoekers ‘een meer
30 sensitieve’ benadering ontwikkelen. Het rapport is naar alle Nederlandse politiekorpsen gestuurd.

bron: NRC Handelsblad van 7 augustus 2001

tekst 2

Probleemschets jeugdcriminaliteit

Jeugdcriminaliteit is een verzamelbegrip waaronder een grote diversiteit aan strafbare gedragingen wordt samengevat. (...)

5 Op basis van verschillende gegevensbronnen kan een beeld worden geschetst van de jeugdcriminaliteit. Politiecijfers over het aantal minderjarigen dat in de periode 1990-1999 in aanraking is gekomen met de politie (gehoorde verdachten) geven aan dat dit

bron: www.minjust.nl, Justitiethema's, Jeugdcriminaliteit

Groningen heeft ‘buurtregisseurs’, Amsterdam wijkagenten. Functie van beide is om de jongeren, dicht op de huid, te leren kennen en een vertrouwensband met ze op te
35 bouwen. Maar Amsterdam heeft daarnaast óók een beleid van *zero tolerance*. En dat geeft volgens de onderzoekers de doorslag: *zero tolerance* nodigt in probleebuurtten alleen maar uit tot een krachtmeting tussen
40 jongeren en gezag.

De criminologen leiden uit het onderzoek af dat er drie factoren zijn die het plegen van geweld in de hand werken. Allereerst lieten de jongeren blijken dat ze gewelddadig
45 werden door gebrek aan vertrouwen in politie en justitie. ‘Rechtvaardigheid’, dat misten ze. Ten tweede bleek de kans op geweld meer aanwezig te zijn bij jongeren voor wie de eenheid van de buurt centraal stond. Hun territorium moest als het ware tegen de, onbetrouwbare, politie worden verdedigd. Ten derde speelde, het lijkt
50 paradoxaal, een ‘behoefte aan veiligheid’ een rol. Wie in een gewelddadige buurt opgroeit, stellen de onderzoekers, ziet zich gerechtigd voor zijn eigen veiligheid op te komen. Zo ontstaan eigen regels en een straatcode. Wanneer de politie voor deze
55 regels geen begrip toont door die van de openbare orde met harde hand op te leggen, betogen de onderzoekers, vergroot ze het risico op escalatie doordat de jongeren zichzelf en hun buurt zullen verdedigen.

10 aantal in deze periode is toegenomen. Vooral 1996 was een topjaar. In 1997 en 1998 was er evenwel sprake van een lichte daling, gevolgd door een lichte toename in 1999.
15 Om na te gaan hoe de jeugdcriminaliteit zich de afgelopen periode heeft ontwikkeld kan wellicht beter gebruik worden gemaakt van het zelfrapportage-onderzoek.

tekst 3

Streetwise

Uit onderzoek is gebleken dat steeds meer mensen zich ergeren aan vervuiling, chaos en asociaal of hinderlijk gedrag. Het gaat daarbij om groepen brooddronken jongeren die in de uitgaanscentra vrijgezellenavonden houden, te veel drinken, te veel lawaai veroorzaken en gedrag aan de dag leggen dat zij in hun eigen woonbuurt niet durven te vertonen. Met name Amsterdammers kunnen een lijst aanleggen van gedrag waardoor hun woongenot of de leefbaarheid van hun buurt wordt aangetast. Het gevoel dat het allemaal wel een beetje minder kan, is vrijwel algemeen. Daarom is ons korps in 1999 begonnen met Streetwise.

Boekje

Zowel de Amsterdamse burgers als de

bron: <http://www.politie-amsterdam-amstelland.nl/onswerk/>

Amsterdamse dienders moeten aan deze nieuwe lijn wennen. Daarom bracht ons korps in 1998 voor het eerst het boekje 'Streetwise' uit. Hierin staat een opsomming van hinderlijk gedrag met daarbij de manier waarop politiemensen dit kunnen aanpakken en de boetes. Het jaar daarna werd 'Streetwise 2000' uitgebracht. Deze tweede versie legt steviger accenten op asociaal en gevaarlijk verkeersgedrag. Bovendien is meer rekening gehouden met gemeentelijke verordeningen die buiten Amsterdam gelden. Bedoeling van Streetwise is de straat terug te geven aan de burger en daarmee de leefbaarheid in onze regio te verhogen.

tekst 4

Streetwise boekje

Opmerking: Tekst 4 wordt vervolgd op pagina 4.

Hoe werkt dit boekje?

Dit boekje biedt een handleiding om hinderlijk-a-sociaal gedrag aan te pakken. Strafrecht maar ook de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) vormen daarbij effectieve middelen. Bestuur en justitie steunen ons offensief tegen de verloedering.

Met het openbaar ministerie zijn afspraken gemaakt dat politioptreden wordt gevolgd door stevige boetes. Voor de meest ergelijke gedragingen is een lik-op-stuk-beleid ontwikkeld, zodat de straf meteen na de zonde komt.

Dit boekje bevat overtredingen die de leefbaarheid aantasten. Deze zijn openbare ruimte, woonomgeving en verkeer.

Bij elke overtreding vindt u de (wets)tekst. Soms is er een toelichting aanwezig, deze tekst is schuingedrukt. Of het wetsartikel of de tobiacode staat in de gekleurde balk. Indien mogelijk wordt de hoogte van de boete genoemd. Op de uitklapbare achterpagina vindt u uitleg over de genoemde sterren.

Bij verkeer: Zie voor juiste tarief en categorie het feitenboekje (maart 2000).

Hoofdstuk 1 Openbare ruimte 1

Hoofdstuk 2 Woonomgeving 21

Hoofdstuk 3 Verkeer 23

Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

Hinder van motorvoertuigen en bromfietsen

Als bestuurder van een motorvoertuig of een bromfiets onnodig geluid veroorzaken. *Waaruit bleek dit.*

m R 522

BOETE
f 180,-

Afsteken van vuurwerk

Vuurwerk afsteken buiten de toegestane tijd
31.12. 10.00 uur en 1.1. 02.00 uur.

H 171

BOETE
f 110,-

Voorhanden hebben vuurwerk

Vuurwerk voorhanden hebben op een publiek toegankelijke plaats. *Er mag geen sprake zijn van handel.*

H 176

BOETE
f 110,-

2 Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

Vuil op straat

Wegwerpen van afval op straat, in de berm e.d. (bijvoorbeeld ledigen auto-asbak, wegwerpen blikje, etensresten, verpakkingen, papier e.d.).
Storten van afval in bos, park, weiland, bouwland, op terreinen e.d.

Artikel 10.2 Wet Milieubeheer jo. artikel 1a WED

***BOETE**

Vuil in water

Het zonder vergunning rechtstreeks wegwerpen, storten, deponeren e.d. van afval, voorwerpen e.d. in het oppervlaktewater (bijvoorbeeld etensresten, verpakking plastic, papier, fietsen, oud ijzer, laten weglipen van vloeistof in gracht/kanaal).

Artikel 1 lid 3 Wvo jo. a1 WED

***BOETE**

3 Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

bron: Streetwise, Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte, 2000. Regiopolitie Amsterdam-Amstelland

■ Opgave 2 Massamedia: veiling van radiofrequenties

tekst 5

Radiofrequenties en 538

“Acht jaar lang hebben we heel veel
geld geïnvesteerd om onze frequenties
bij het publiek bekend te maken. Dan
kan het niet zo zijn dat straks een andere
5 partij die een gulden meer biedt, daarvan
profiteert”, zegt Erik de Zwart, directeur
van Radio 538. Een aantal commerciële
zenders gaat een rechtszaak beginnen
tegen staatssecretaris De Vries van
10 Verkeer en Waterstaat. De Vries wil in
september de etherfrequenties veilen.

Nederland heeft een uniek en behoorlijk
ingewikkeld omroepbestel. Je hebt publieke
zenders en commerciële. (...)
15 Vergunningen om op bepaalde frequenties
uit te zenden, worden door de overheid
uitgedeeld en de publieke zenders krijgen
gratis en voor niks de frequenties die zij

willen hebben. Commerciële zenders moeten
20 die vergunning kopen.

Nu is het zo dat de huidige contracten
binnenkort aflopen. De commerciële zenders
zijn ervan uitgegaan dat zij zonder meer hun
vergunningen kunnen verlengen. Met een
25 beetje marchanderen¹⁾ misschien, want
natuurlijk wil de overheid best iets meer
geld ophalen. Maar toch.
Maar staatssecretaris De Vries heeft anders
beslist. Ze gaat de frequenties veilen. Met
30 andere woorden: de hoogste bieder krijgt de
meest begeerde frequentie. (...)

Afgelopen week ging het kabinet akkoord
met het veilingplan van staatssecretaris De
Vries. En dus gaan de commerciële FM-
35 zenders naar de rechter.

bron: NRC Handelsblad, Weekkrant van 22 mei 2001

noot 1

marchanderen: over de prijs onderhandelen

tekst 6

...en red je favoriete radiostation

Wij hebben jouw hulp opnieuw nodig

De overheid wil onze frequenties nu toch weer gaan veilen.

In februari stemde de Tweede Kamer nog unaniem voor een motie waarin werd uitgesproken dat bestaande radiostations hun frequenties mochten behouden. Een commissie van wijze mannen (commissie Bouw) adviseerde vervolgens hoe dat (ook juridisch) zou kunnen: bestaande licenties worden verlengd en nieuwe frequenties worden verdeeld onder nieuwkomers

Duidelijk is dat er geen echte juridische bezwaren tegen het plan van Bouw bestaan. Toch wil het kabinet nu toch weer gaan veilen. Begrijp jij het? Wij niet meer!

Een veiling zal de meeste commerciële radiostations de kop kosten. Jouw favoriete station kan dus uit de ether verdwijnen. Reageer dus!

Laat Politiek Den Haag weten wat jij hier van vindt. Wij sturen je reactie door.

bron: site <http://www.stopdeveiling.nl>

tabel 1

Luistercijfers augustus-september 2001

Positie	Radiozender	Marktaandeel (in %)
1.	Sky Radio 100.7 FM	14,6
2.	Radio 3FM	10,3
3.	Radio 2	9,2
4.	Radio 1	9,3
5.	Radio 10 FM	8,2
6.	Radio 538	8,0
7.	Noordzee FM	4,6
8.	Yorin FM	4,0
9.	Classic FM	2,6
10.	Arrow Classic Rock	1,9
11.	Radio Nationaal	1,8
12.	Radio 4	1,6
13.	747 AM	0,9
14.	Business Nieuws Radio	0,2
15.	Q the Beat	0,0

bron: Intomart CLO, maandag-zondag 07:00-24:00 uur, augustus-september 2001

Opgave 3 Politieke besluitvorming: openstelling huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht

tekst 7

Homohuwelijk haalt de eindstreep

Het homohuwelijk mag rekenen op een breed draagvlak in de samenleving en in de Tweede Kamer, tot verdriet van sommige christenbroeders

Door onze redacteur BRAM POLS

DEN HAAG, 5 SEPT. “Het zogenaamde homohuwelijk druipt zo rechtstreeks in tegen alles wat God in Zijn Woord voorhoudt, dat ik het politiek onverteerbaar vind als er ook maar één CDA-Kamerlid vóór de wettelijke verankering van dat ‘huwelijk’ zal stemmen. Is dat wel het geval, dan maakt het CDA zich medeschuldig aan het verder slopen van de christelijke fundamenten van de Nederlandse samenleving. Op die manier draagt het CDA tevens bij aan de verzwakking van de christelijke politiek in de 21ste eeuw.”

SGP-voorman Bas van der Vlies gaf eind vorig jaar in Ridderkerk maar vast een daverend schot voor de boeg. Hij zou het ‘hoogst kwalijk’ vinden als het CDA – al was het maar deels – zou meewerken aan het ‘omkeren van bijbelse waarden en het omvertrekken van de grondpijlers van ons rechtsbestel. Juist op zo’n wezenlijk punt als het huwelijk dienen christenen één lijn te trekken’.

Van der Vlies’ waarschuwing was ruim bijtijds, want de Tweede Kamer debatteert pas deze week over twee wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek die het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en adoptie door personen van hetzelfde geslacht mogelijk moeten maken. Hij is tegen het homohuwelijk en tegen het recht voor homoparen om kinderen te adopteren.

Rechtstreeks aanleiding tot de wetsvoorstellen vormen twee moties die vijf jaar geleden een meerderheid in de Kamer kregen en die leidden tot de Commissie-Kortmann. Die werd in 1996 ingesteld en adviseerde het jaar daarop - verdeeld - om het huwelijk ‘open te stellen’. Vijf leden waren voor, drie leden tegen. Voor de liberale minister Korthals (Justitie) en zijn sociaal-democratische

staatssecretaris Cohen niettemin reden genoeg om met de twee wetsvoorstellen te komen, die volgens strikte juristen artikel 1 van de Grondwet, (...) wat meer uit de verf laten komen. De bewindslieden hebben het daarmee, naar verluidt, toch gewonnen van hun ambtelijk apparaat, want zowel de nu bestaande Wet op het geregistreerd partnerschap als de nu voorgestelde openstelling van het huwelijk is door ambtenaren van het ministerie van Justitie op alle mogelijke manieren tegengewerkt, zo wordt in homoseksuele kring beweerd.

De politieke strijd zal deze week als vanouds worden gevoerd onder ‘christenbroeders’. Het christelijk deel van de natie zoals dat wordt weerspiegeld in de Tweede Kamer, lijkt de slag echter op voorhand te hebben verloren. Een ruime meerderheid in de Kamer, maar ook van de Nederlandse bevolking (62%), heeft immers geen bezwaar tegen de invoering van het homohuwelijk, zo bleek afgelopen weekeinde uit een onderzoek van het Nipo, in opdracht van het Reformatorisch Dagblad. Vrouwen staan er positiever tegenover dan mannen. Van de mensen die niet naar de kerk gaan, is 72% voor. Bij rooms-katholieken en hervormden is dat percentage lager, maar is er altijd nog een meerderheid. Alleen onder gereformeerden zijn meer tegen- dan voorstanders. (...)

Wellicht zullen de kleine christelijke partijen na afloop van het debat om een hoofdelijke stemming vragen, om te zien wie er binnen het CDA ‘verraad pleegt’ om in Van der Vlies’ redenering te blijven. Ten minste één PvdA’er zal bij die gelegenheid ook ‘tegen’ roepen, Thanasis Apostolou. Tot weerzin van zijn fractie zei hij bij het verschijnen van het advies van de Commissie-Kortmann al dat je nooit ‘een trend tot norm moet verheffen’.

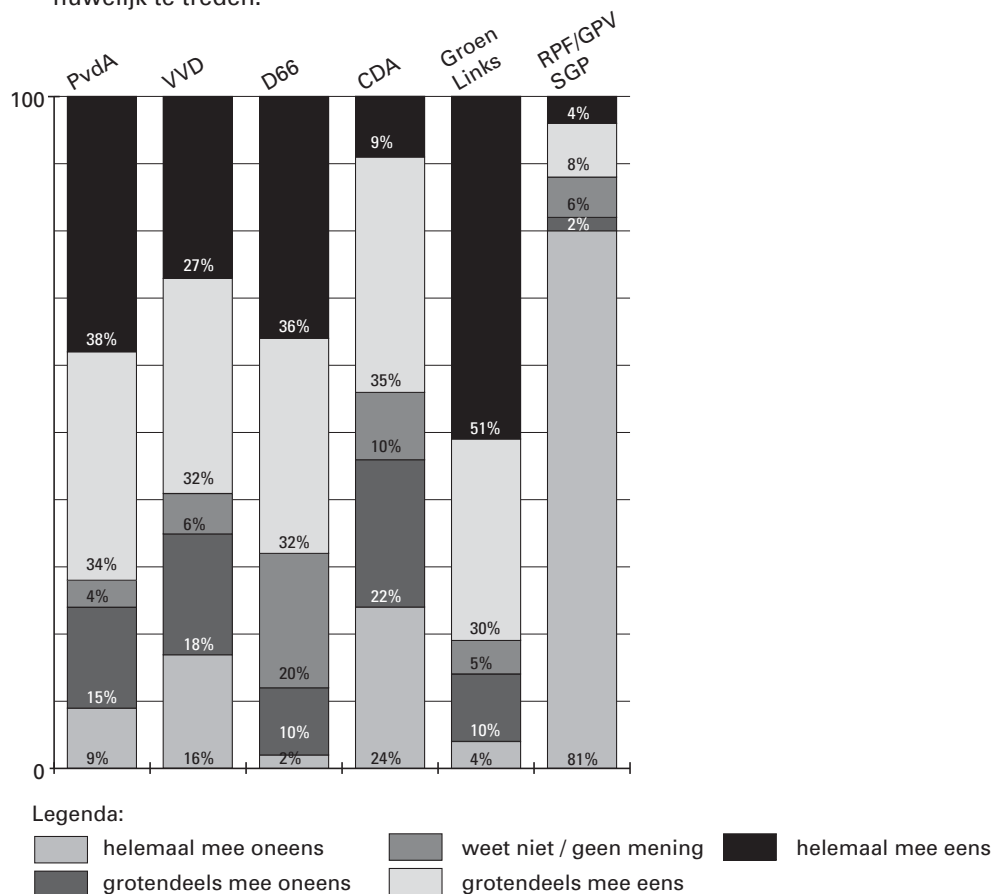
bron: NRC Handelsblad van 5 september 2000

Nipo-enquête: Homohuwelijk, september 2000, in opdracht van het Reformatorisch Dagblad

tabel 2

Homohuwelijk

Homoseksuelen moet de mogelijkheid geboden worden om met elkaar in het huwelijk te treden.

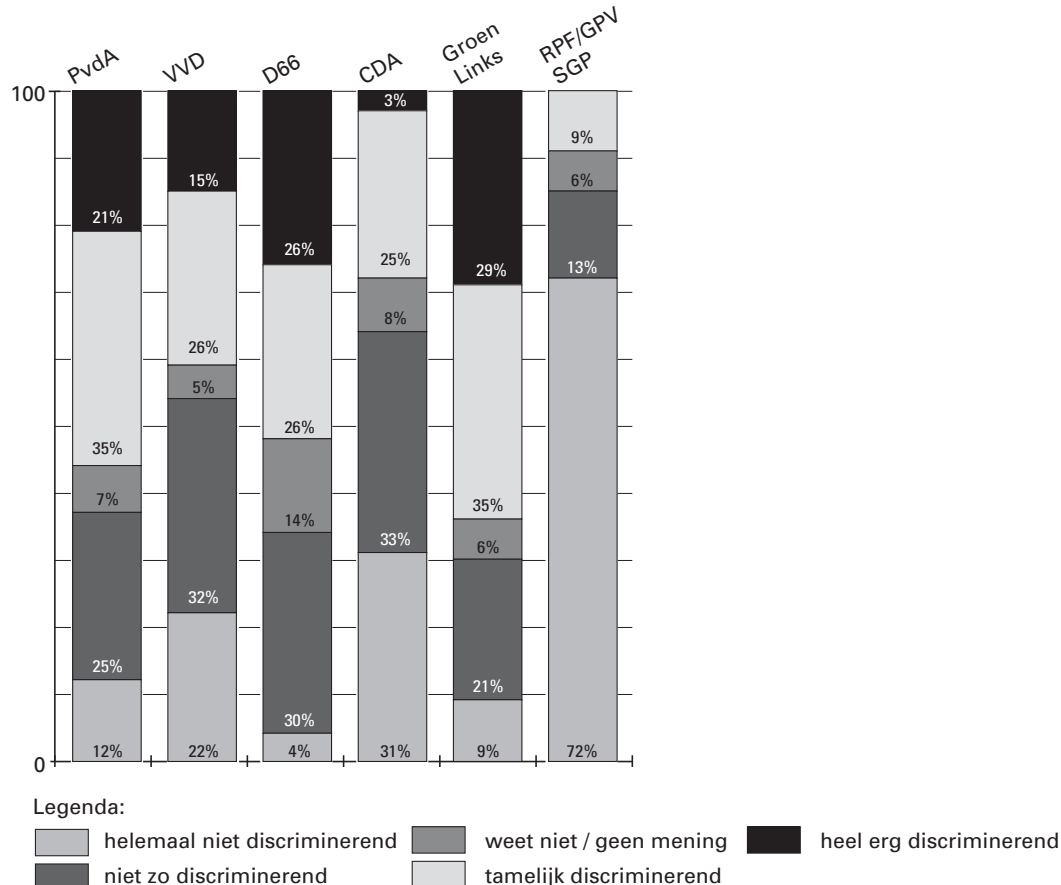
bron: Reformatorisch Dagblad van 2 september 2000

Nipo-enquête: Homohuwelijk, september 2000, in opdracht van het Reformatorisch Dagblad

tabel 3

Discriminerend

In hoeverre vindt u het discriminerend dat op dit moment homoseksuelen van het huwelijk zijn uitgesloten?

bron: Reformatorisch Dagblad van 2 september 2000

Opgave 4 Pluriformiteit van de pers

tekst 8

Moet het Algemeen Dagblad zich op de sport gaan storten en de Volkskrant op de gezondheidszorg? Ja, zegt de ene deskundige. Niet doen, zegt de ander. Lijken kranten te veel op elkaar? En wat is het 'portfoliobeleid' van uitgever PCM waard?

Drie weken geleden werd bekend dat PCM, uitgever van kranten als *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad*, *Trouw* en *Algemeen Dagblad*, een 'portfoliobeleid' overweegt in te voeren. Het concern licht dat begrip zelf niet toe, maar de critici verstonden het als een beleid om elke krant een andere kant op te sturen. Vanuit commercieel oogpunt lijkt dat verstandig, maar met name de

journalistenvakbond NVJ benaderde het plan vanuit een heel ander oogpunt: de persvrijheid en –verscheidenheid staan op het spel. Directies moeten afblijven van redacties, vindt de bond. Als de pluriformiteit in het geding is, zoals de NVJ stelt, moeten we eerst weten hoe pluriform de pers op dit moment is. Recent onderzoek is niet voorhanden, maar een kleine selectie uit commentaren van de landelijke kranten geeft wel een indruk. Over de Amerikaanse oorlog tegen Afghanistan zijn ze het allemaal eens: die is gerechtvaardigd. Het verschil tussen de kranten zit in stijl en details. Ook over euthanasie zijn de commentaren op hoofdlijnen eensluidend: allemaal bepleiten ze omzichtigheid in de discussie en ze vinden de pil van Drion een stap te ver.

Eindexamen maatschappijleer havo 2003-I

havovwo.nl

Bij twee andere grote onderwerpen is de eenheid iets minder verpletterend, in die zin dat de positie van *De Telegraaf* een andere is dan die van de PCM-bladen. Zo vindt *De Telegraaf* dat asielzoekers zoveel mogelijk gewerd of verwijderd moeten worden en van een immigratiebeleid moet de krant niets hebben. Alle PCM-kranen pleiten, heel genuanceerd, voor harde maatregelen waar nodig en coulantie waar mogelijk, uiteraard met accentverschillen. Allemaal voelen ze wel iets voor immigratiebeleid. In de bejegening van de anti-globalisten zit eenzelfde patroon. *De Telegraaf* beschouwt hen als ‘rotzooi trappende anarchisten, met rode vaandels zwaaiende neo-communisten, zich op Stalin beroepende oud-communisten, milieufanaten, derdewereldactivisten en anti-Amerikanen’. Alle kranen van PCM hebben wel een beetje begrip voor het gezelschap, maar ook niet meer dan dat. Het beleid samenvattend: als er al een afwijkende mening is, dan wordt die geventileerd door *De Telegraaf*. *De Telegraaf* is ook de enige krant die

gemakkelijk samen te vatten meningen geeft: vóór auto en Oranje, tegen buitenlanders. Je zou zeggen dat de lezers er erg op vooruit zouden gaan als PCM een krachtig ‘portfoliobeleid’ zou gaan voeren. Omdat er dan weer wat te kiezen valt. Henri Beunders, hoogleraar geschiedenis van media en cultuur aan de Erasmus Universiteit, is er dan ook helemaal vóór. Hij vindt dat de kranen veel te veel op elkaar zijn gaan lijken, niet alleen in politieke kleur, maar ook in onderwerpkeuze. “Als het *Algemeen Dagblad* zich nou op sport zou storten, en bijvoorbeeld *de Volkskrant* op gezondheidszorg, dan zou je daar toch veel meer nieuws uit moeten kunnen halen en achtergronden.” Zo’n journalistieke wijkverdeling zou bovendien leiden tot meer inkomsten. ‘En dan hoeft de redactie zich niet meer suf te piekeren over welk bankstel er in het magazine besproken moet worden om maar zoveel mogelijk lezers te trekken’. Schijnbaar gaan vooral PCM-kranen steeds meer op elkaar lijken. (...)

naar een artikel van Gerard Reijn uit de *Volkskrant* van 24 november 2001

Opgave 1 Een eigentijdse aanpak van straatoverlast en jeugdcriminaliteit

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 4.

In tekst 1 staat dat de Utrechtse korpschef L. Vogelzang heeft gepleit voor een harde aanpak van Marokkaanse probleemjongeren. Hij vindt dat die jongeren terecht moeten worden volgens het strafrecht voor volwassenen.

- 2p 1 Geef twee voorbeelden uit het strafrecht waaruit blijkt dat berechting volgens het volwassenenstrafrecht als een hardere aanpak beschouwd kan worden dan berechting volgens het jeugdstrafrecht.

Het streven van Justitie is om jongeren van 12 tot 18 jaar die voor een licht misdrijf in aanraking komen met de politie, niet strafrechtelijk te vervolgen.

Deze minderjarige jongeren krijgen een bepaalde maatregel of afdoening opgelegd.

- 2p 2 Hoe wordt deze maatregel of afdoening genoemd en waaruit bestaat deze maatregel of afdoening?

Een voordeel van deze manier van afdoening is dat deze minder kost dan straffen die door de rechter worden opgelegd.

- 2p 3 Geef twee andere voordelen van deze manier van afdoening boven een veroordeling door de rechter.

In tekst 1 worden twee verschillende maatregelen genoemd om repressie tegen te gaan: de inzet van buurtregisseurs of wijkagenten en het toepassen van 'zero tolerance'. Dit laatste houdt in dat de politie, die nadrukkelijk op straat aanwezig is, bij elk strafbaar feit meteen optreedt en de overtreder aanhoudt of bekeurt.

- 1p 4 Welke van de twee genoemde maatregelen is meer een voorbeeld van repressief optreden dan de ander?

- 2p 5 Welke theorie ter verklaring van crimineel gedrag ondersteunt de inzet van buurtregisseurs? Leg uit waarom.

In de regels 32-35 van tekst 1 staat de functie van een wijkagent vermeld. De politie heeft verschillende taken.

- 2p 6 Welke twee taken van de politie passen bij deze functie van de wijkagent? Licht je antwoord toe.

Behalve de politie is bij de aanpak van probleemjongeren zowel de burgemeester als het Openbaar Ministerie betrokken.

- 2p 7 A Vanuit welke verantwoordelijkheid is de burgemeester betrokken bij de aanpak van rellen?

B Vanuit welke verantwoordelijkheid is het Openbaar Ministerie betrokken bij de aanpak van probleemjongeren?

Zie de regels 41-63 in tekst 1.

In tekst 1 komen de volgende twee soorten regels aan de orde:

- de 'eigen regels en een straatcode' van jongeren (zie regels 57-58);
- de regels van de openbare orde (zie regel 60).

- 2p 8 Noem uit de tekst twee waarden die ten grondslag liggen aan de regels van deze jongeren.

- 1p 9 Noem een waarde die ten grondslag ligt aan de regels van de openbare orde.

De straatcode van deze jongeren kan in strijd komen met rechtsregels van de openbare orde.

- 2p 10 Geef twee redenen waarom rechtsregels voorrang hebben op de straatcode van deze jongeren.

Eindexamen maatschappijleer havo 2003-I

havovwo.nl

Typend voor een analyse bij het vak maatschappijleer is het gebruik van verschillende benaderingswijzen. Zo kun je, uitgaande van de veranderings- en vergelijkende benaderingswijze, onder meer de vragen stellen:

- is de jeugdcriminaliteit de laatste vijf jaar meer toegenomen dan in de vijf jaren daarvoor?
 - komt jeugdcriminaliteit in Nederland meer voor dan in andere vergelijkbare landen?
- 4p 11 Noem twee andere benaderingswijzen van het vak maatschappijleer en formuleer bij elke benaderingswijze een vraag over het in tekst 1 behandelde probleem.

Zie tekst 2.

- 4p 12 A Leg uit waarom het beter is gebruik te maken van het zelfrapportage-onderzoek (selfreport-onderzoek) dan van politiecijfers om een beeld te krijgen van de omvang van de jeugdcriminaliteit. Betrek in je antwoord een beschrijving van het zelfrapportage-onderzoek en twee nadelen van politiecijfers.
- B Geef een reden waarom bepaalde strafbare gedragingen in het zelfrapportage-onderzoek onderbelicht zullen blijven.

Zie tekst 3 en 4.

Het boekje 'Streetwise' biedt een handleiding om hinderlijk en asociaal gedrag aan te pakken.

- 2p 13 Leg uit waarom het in dit boekje gaat om de aanpak van *criminaliteit*. Ondersteun je antwoord met een gegeven of citaat uit tekst 4.

Zie tekst 4.

Nederland is een rechtsstaat.

- 2p 14 Welk kenmerk van de rechtsstaat kun je afleiden uit het boekje 'Streetwise'? Licht dit kenmerk toe met een verwijzing naar de tekst.

- 4p 15 Welke twee doelen van het straffen worden beoogd met de streetwise-aanpak van hinderlijk en asociaal gedrag? Licht elk doel toe.

■ Opgave 2 Massamedia: veiling van radiofrequenties

Bij deze opgave horen de teksten 5 en 6 en tabel 1.

Zie tekst 5.

In 2001 speelde het probleem van de toewijzing van frequenties voor radiozenders. Er wordt verschil gemaakt tussen de publieke zenders en de commerciële zenders bij het afgeven van een vergunning. Zie regels 15-20.

- 2p 16 Leg uit waarom publieke zenders '*gratis en voor niks*' de frequenties van radiozenders krijgen toegewezen. Betrek in je uitleg een uitgangspunt van het mediabeleid en de manier waarop dit uitgangspunt gegarandeerd wordt in het publieke omroepbestel.

De publieke zenders en commerciële zenders verschillen van elkaar voor wat betreft drie aspecten: financiering, programmering en doelgroep.

- 4p 17 Noem voor de aspecten financiering en programmering de verschillen tussen publieke zenders en commerciële zenders.

Let op

Per verschil moet je twee kenmerken noemen: een kenmerk van de publieke zenders en een kenmerk van de commerciële zenders.

Zie tekst 6.

Een aantal commerciële radiozenders roept hun luisteraars op zich te laten horen.

- 1p 18 Van welk grondrecht maken de luisteraars gebruik indien ze gehoor geven aan deze oproep?

Tekst 6 stond op het internet.

- 2p **19** Geef twee kenmerken van massacommunicatie waar het medium internet aan voldoet.
1p **20** Als je uitgaat van tekst 6, wat heeft het medium internet dan voor op de oude media krant, radio en televisie?

Zie tekst 6

- De massamedia vervullen verschillende functies in het proces van politieke besluitvorming.
4p **21** Welke twee functies vervult internet hier?
Licht elke functie toe.

Zie tabel 1.

- 2p **22** Wat wordt bedoeld met marktsegmentering en licht dit toe aan de hand van twee radiozenders uit tabel 1.

Opgave 3 Politieke besluitvorming: openstelling huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht

Bij deze opgave horen tekst 7 en tabel 2 en 3

In september 2000 nam de Tweede Kamer met ruime meerderheid het voorstel aan om het huwelijk open te stellen voor homoseksuele paren.

In tekst 7 (*NRC Handelsblad* van 5 september 2000) staat wat er voorafging aan de goedkeuring van het wetsvoorstel door de Tweede Kamer.

Politieke partijen hebben de volgende functies:

- articulatiefunctie
- communicatiefunctie
- integratiefunctie
- participatiefunctie
- selectiefunctie

- 2p **23** Welke functie vervult de SGP in tekst 7?
Licht het antwoord toe.

Zowel de SGP als het CDA behoren tot de confessionele stroming. Binnen die stroming zijn verschillende richtingen te onderscheiden.

- 2p **24** Hoe wordt de politieke richting genoemd waartoe de SGP behoort en hoe de politieke richting waaronder het CDA valt?

Hieronder staan drie uitspraken:

- 1 Bijbelse waarden en normen zijn zonder meer richtsnoer van het politieke handelen.
- 2 De Bijbel is inspiratiebron van het politieke handelen.
- 3 De partij gaat uit van de scheiding tussen kerk en staat.

- 2p **25** Noem per uitspraak van welke partij deze is, het CDA of de SGP.

Ter verdediging van het openstellen van het burgerlijk huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht kan worden verwezen naar artikel 1 van de Grondwet (regels 46-47).

- 1p **26** Welk argument biedt artikel 1 van de Grondwet voorstanders van een wettelijke regeling van het homohuwelijk?

In tekst 7 staat "De bewindslieden, hebben het daarmee, naar verluidt, toch gewonnen van hun ambtelijk apparaat," (regels 48-56)

Dit geeft aan dat ambtenaren invloed uitoefenen.

- 4p **27** A Op grond van welke taken kunnen ambtenaren in het algemeen invloed uitoefenen op de politieke besluitvorming?
B Welke twee machtsbronnen spelen daarbij een rol?

- 1p **28** Met welk begrip wordt de politieke macht van ambtenaren aangeduid?

Eindexamen maatschappijleer havo 2003-I

havovwo.nl

- 4p **29** Welke taak van het parlement en welke taak van de regering herken je in tekst 7?
Verwijs per taak naar een citaat of een gegeven uit de tekst.
- 3p **30** Welke fase in het systeemmodel van de politieke besluitvorming is te herkennen in de regels 34-56 van tekst 7?
Geef een beschrijving van deze fase en geef een citaat uit de tekst dat bij deze beschrijving past.
- De regering bestaat uit de ministers en de koningin.
- 1p **31** Wat is de formele bevoegdheid van de koningin in het wetgevingsproces?
- De mensen in Nederland zijn in de loop van de tijd anders gaan denken over het homohuwelijk. In de tekst staat dat 62% van de Nederlanders geen bezwaar heeft tegen de invoering van een homohuwelijk. Dit veranderde denken is een uiting van verschillende culturele ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld secularisering.
- 2p **32** *A* Wat wordt bedoeld met secularisering?
B Noem een andere culturele ontwikkeling in Nederland die de verandering in het denken over het homohuwelijk weerspiegelt.
- Zie tabel 2.*
- 2p **33** Leg aan de hand van tabel 2 uit of de volgende uitspraak klopt: Kiezers met een voorkeur voor 'linkse' partijen zijn in meerderheid vóór het homohuwelijk en kiezers met een voorkeur voor 'rechtse' partijen zijn in meerderheid tegen.
Reageer op beide delen van deze uitspraak.
- Zie tabel 3.*
- Je kunt van mening verschillen over de vraag of het uitsluiten van homoseksuelen van het burgerlijk huwelijk discriminerend is.
- 2p **34** Vind jij het uitsluiten van homoseksuelen van het burgerlijk huwelijk discriminatie?
Geef een argument dat je mening ondersteunt.
Betrek in je antwoord een definitie van discriminatie.

Opgave 4 Pluriformiteit van de pers

Bij deze opgave hoort tekst 8.

- 2p **35** Leg uit waarom de schrijver van dit artikel juist de redactionele commentaren van de landelijke kranten bespreekt als hij wil weten hoe het is gesteld met de pluriformiteit van de dagbladpers.
- De journalistenvakbond vreest aantasting van de pluriformiteit door de plannen van de PCM (regels 16-22). Elke krant heeft een redactiestatuut.
- 3p **36** *A* Noem twee zaken die in het redactiestatuut zijn vastgelegd.
B Leg uit waarom deze twee zaken uit het redactiestatuut een bijdrage leveren aan de pluriformiteit van de pers.
- 2p **37** Leg uit dat een pluriforme pers belangrijk is voor een democratie.

Eindexamen maatschappijleer havo 2003-I

De kwestie van het portfoliobeleid van de uitgever PCM heeft ook de aandacht getrokken van de Tweede Kamer en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. In een brief aan de Tweede Kamer over het persbeleid gaat de staatssecretaris van Cultuur daar nader op in. Hij schrijft dat vanuit de overheid bezien over het portfoliobeleid van de PCM twee dingen gezegd kunnen worden. Het eerste is dat de overheid in eerste instantie zich niet zal bemoeien met het beleid van deze krantenuitgever. Ten tweede houdt de politiek de ontwikkelingen binnen het PCM-concern in de gaten 'vanuit de overheidszorg voor een pluriforme en onafhankelijke nieuwsvoorziening' (*bron: brief van de staatssecretaris van OCenW, dr. F. van der Ploeg, aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, oktober 2001*).

- 2p **38** Leg uit waarom de overheid zich in eerste instantie *niet* zal kunnen bemoeien met het portfoliobeleid van het PCM-concern.
- 2p **39** Noem een instelling die de overheid heeft ingesteld om een pluriforme pers te beschermen en te stimuleren.
Leg uit hoe die instelling werkt.
- 3p **40** De Telegraaf is een ander type krant dan de Volkskrant, Trouw en NRC Handelsblad.
A Aan welk soort informatie geven de Volkskrant, Trouw en NRC Handelsblad in het algemeen meer aandacht dan De Telegraaf?
B Tot welk type krant rekent men in het algemeen De Telegraaf en tot welk type krant rekent men de Volkskrant, Trouw en NRC Handelsblad?